

Алеш Дебељак • Космополис

Aleš Debeljak • Kozmopolis

Aleš Debeljak • Cosmopolis

Блесок, Скопје • Blesok, Skopje

2010

Издавач • Publisher:
Културна установа „Блесок“ • Cultural institution “Blesok”

www.blesok.com.mk • www.books.com.mk

За издавачот • For the publisher:

Игор Исаковски • Igor Isakovski

Copyright: © Blesok & Aleš Debeljak, 2010.

Сите права се задржани. • All rights reserved.

Ниеден дел од оваа публикација не смее да биде репродуциран на кој било начин без претходна писмена согласност на издавачот.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Дизајн и подготовка за печат • Design and pre-press: blesok.dtp

Печатено и подврзано во Македонија: Маринг, Скопје.

Printed and bound in Macedonia by Maring.

Тираж • Print run: 500

Поддржано од Фондација Ева Тас • Supported by Eva Tas Foundation

EVATASFOUNDATION

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.6-1

ДЕБЕЉАК, Алеш

Космополис / Алеш Дебељак ; превод од словенечки Игор Исаковски = Kozmopolis = Cosmopolis / Aleš Debeljak ; translated from Slovenian by Christopher Merrill, Andrew Zawacki with Aleš Debeljak. - Скопје : Блесок = Skopje : Blesok, 2010. - 144 стр. ; 21 см. - (Едиција Ева Тас = Edition Eva Tas ; кн. 4)

Превод на делото: Kozmopolis / Aleš Debeljak. - Песни на словенечки јазик со напореден препев на мак. и англ. јазик. - Белешка за авторот ; Življenjepis ; Note on the author: стр. 137-139

ISBN 978-9989-59-328-4 EAN 9789989593284 COBISS.MK-ID 83372298

I. Debeljak, Aleš види Дебељак, Алеш

Алеш Дебељак
Космополис

Aleš Debeljak
Kozmopolis

Aleš Debeljak
Cosmopolis

Превод од словенечки
Игор Исаковски

Translated from Slovenian by
Christopher Merrill, Andrew Zawacki
with **Aleš Debeljak**

Културна установа Блесок • едисија **EvaTas**
Cultural Institution Blesok • edition **EvaTas**

Скопје • Skopje • 2010

Космополис	5
Kozmopolis	49
Cosmopolis	93

КОСМОПОЛИС

содржина

Северни елегии	9
*** (Натопената мекост на мовта)	10
*** (Во црн мрамор излиени коњи)	11
*** (Сега, со чемер или со нежност во гласот)	12
*** (Во овој краток миг, во полумракот)	13
*** (Наближува зимата, си вели)	14
Празни соби	15
Кратки студии на враќањето	16
Лица пред сидот	18
Плодови на милоста	19
Космополис	20
Градот и детето	21
Несовршената страст на зборот	22
Безгранична соба	23
Благодарност	24
Новородена ода	25
Ветување	26
Метаморфози на болката	27
На ретките пријатели	28
Ангелите, блиски роднини	29
Морска верност	30
Очевидец во градината	31
Безгрижно момче	32
Пред престолот	33
Последен излез	34
Колумбо	35
Отрезнување	36
Роден град	38
На пријателот на помош	40
Неделна дилема	42
Неизбежни прашања	44
Белешка за авторот	135

СЕВЕРНИ ЕЛЕГИИ

Земја. Со црвеникаво вдахновение. Висока трева, до каде досега погледот. Лежиш, цврсто припиена до тлото. За непоканети погледи скриена. Сосема неподвижно. Крај увото ти слетала потполошка, во камен ли се преобразуваш? Не, само слушаш како сенките се постават над полињата натезнати од жито. Пот, или можеби солза, благо ти се лизнува преку лицето. Во далечината, а постојано видлива, во воздухот стрмо се крева планината. Гола. Без шуми и цвеќе. Со остри рабови втисната во хоризонтот. Кон нејзиниот свет врв, засекогаш загубен во облаците, со векови одат на поклонение поколенија ловци на елени. Треперење на сонцето, заоѓа. Сите знаци исто кажуваат: крај на циганското лето. Ако добро слушам, ниту еден единствен звук не доаѓа од твоите усни. Да не си нема? Слепа? Веројатно низ сеќавањата ги бараш облиците на сите отпечатоци што ногата безбедно ги оставила во снегот во дворот, минатите песни со вечерен коњак, малите бели градови со замоци и кули, неделното безделничење, реката, која тече секогаш иста под гранитните мостови. А сега, во стварноста, како и тоа да ти се измолкнува. Овде, под празното небо на древните човештва за кои сè уште не си чула, ќе го завршиш својот пат. Јас, секако, секогаш се враќам. А ти, не. Гледаш, во тоа е целата разлика.

Натопената мекост на мовта тоне под стапките, додека одиме преку напалу смрзнатите заливи и низ ретките брезови насади, патувајќи во неправилен круг, кој се шири во темнината, преку мозоците и вкочанетите човечки и животински тела, заробени во мразот, кој мора да е овде уште од лани, не: отсекогаш, рамномерна празнина пред нас, на лошо заруменетите образи се собираат мали кристали мраз, те слушам како притаено, божем бегајќи, потпевнуваш непозната мелодија, не ги разбираам зборовите, здивот ти се згрутчува врз крзнената крагна, со широко отворени очи одиме низ тишината и водениот свезден сјај, низ трескавите мрморења на децата во непознатите табори, бубачките венат под корите, декември или јуни, не постои разлика, pepел го прекрива тлото до каде допира погледот, мокра е волната на кошулите, се пробиваме низ маглата што ни продира во градите како да надоаѓа од зад ритчињата, зад кои насетувам нерасцутени ружи под женските клепки, кои сонуваат за потемнети лица, згрутчени во гранит, густ снег нè засипува, челично сиво небо, спиеме стоечки, не дека навистина нè интересира ритамот на осамнувањата и стемнувањата, без престан, како никогаш и да не започнал, забната глеѓ се распаѓа од студот, не сакаме да се поделиме, едвај си ги подголгнувам лигите, кажи ми ги зборовите на песната, сакам да пеам со тебе.

KOZMOPOLIS

vsebina

Elegije iz severa	53
*** (Razmočena mehkoba mahu)	54
*** (V črni marmor vliti konji)	55
*** (Zdaj, z grenkobo ali nežnostjo v glasu)	56
*** (V tem kratkem trenutku, v polmraku)	57
*** (Tako prihaja zima, si reče)	58
Prazne sobe	59
Kratke študije povratka	60
Obrazi pred zidom	61
Sadovi milosti	62
Kozmopolis	63
Mesto in otrok	64
Nepopolna strast besede	65
Brezmejna soba	66
Zahvala	67
Novorojena oda	68
Obljuba	69
Metamorfoze bolečine	71
Redkim prijateljem	72
Angeli bližnji sorodniki	73
Morska zvestoba	74
Očividec v vrtu	75
Brezskrbni deček	76
Pred prestolom	77
Zadnji izhod	78
Kolumb	79
Streznitev	80
Rodno mesto	82
Prijatelju v pomoč	84
Nedeljska dilema	86
Nujna vprašanja	88
Življenjepis	135

ELEGIJE IZ SEVERA

Zemlja. Z rdečkastim navdihom. Visoka trava, do kamor nese oko. Ležiš, tesno prižeta k tlom. Nepovabljenim pogledom skrita. Čisto negibno. Poleg tvojega ušesa je pristala prepelica, se spreminjaš v kamen? Ne, samo poslušaj, kako sence legajo čez polja rodovitnih žit. Znoj, ali mogoče solza, rahlo zdrkne preko lica. V daljavi, a še zmeraj vidno, v zrak strmo kipi planina. Gola. Brez gozdov in cvetja. Z ostrimi robovi vtisnjena v obzorje. Na njen sveti vrh, za vedno izgubljen v oblakih, romajo rodovi lovcev na jelene že stoletja. Migetanje sonca, ki zahaja. Vsi znaki isto kažejo: konec indijanskega poletja. Če prav slišim, niti en sam samcat zvok ne prispe čez tvoje ustnice. Si morda nema? Slepa? Prav lahko, da po spominu iščeš oblike vseh odtisov, ki jih noga varno je pustila v snegu na dvorišču, minulih pesmi ob večernem konjaku, majhnih belih mest z gradovi in stolpiči, nedeljskega brezdolja, reke, ki odteka vedno ista pod granitnimi mostovi. A zdaj, v resnici, kakor da se ti še to izmika. Tu, pod praznim nebom starodavnih ljudstev, ki zanje nisi še nikoli slišala, boš končala svojo pot. Jaz se, jasno, vedno vračam. Ti se ne. Vidiš, to je vsa razlika.

Razmočena mehkoča mahu se ugreza pod nogami, ko hodiva
čez napol pomrznjene zalive in skoz redka rastišča brez, potujoč v
nepravilnem krogu, ki se širi v temo, skoz možgane in otrpla telesa
ljudi in živali, ujetih v led, ki mora biti tu že od lani, ne: od vedno,
enakomerna praznina pred nama, na slabo prekrvavljenih obrazih
se nabirajo kristalčki ledu, slišim te, kako pritajeno, kakor na begu,
popevaš neznano melodijo, ne razločim besed, sapa se ti strjuje na
krzneni ovratnici, široko razprtih oči greva skoz tišino in vodenj sij
zvezd, skoz vročična mrmranja otrok v neznanih taboriščih, žuželke
venijo pod lubjem, december ali junij, ni razlike, pepel pokriva tla,
kolikor daleč sega pogled, mokra volna srajc, gaziva skoz meglo,
ki pronica v pljuča, kakor da prihaja izza gričev, za katerimi slutim
nerazcvetene rože pod ženskimi vekami, ki sanjajo o potemnelih
obrazih, strjujočih se v granit, gosti sneg naju zasipa, jekleno sivo
nebo, spiva stoji, ne da bi naju zares zanimal ritem svitanj in zatonov,
brez konca, kakor da se nikoli ni začelo, zobna sklenina razpada od
mraza, nočeva se ločiti, komaj požiram slino, povej mi besedilo pesmi,
rad bi pel s teboj.

COSMOPOLIS

contents

Elegies from the North (trans. Aleš Debeljak & Christopher. Merrill)	97
*** The sodden moss sinks (A.D. & C.M.)	98
*** Horses sculpted in black marble (A.D. & C.M.)	99
*** Now, in a bitter or a soft voice (A.D. & C.M.)	100
*** In this moment, in the twilight (A.D. & C.M.)	101
*** So winter approaches, she tells herself (A.D. & C.M.)	102
Empty Rooms (A.D. & C.M.)	103
Short studies on return (A.D. & C.M.)	104
Faces in Front of the Wall (A.D. & C.M.)	105
Grapes of Mercy (A.D. & C.M.)	106
Cosmopolis (A.D. & C.M.)	107
The City and the Child (A.D. & C.M.)	108
The Imperfect Passion of a Word (A.D. & C.M.)	109
Boundless Room (A.D. & C.M.)	110
Gratitude (A.D. & C.M.)	111
Newborn Ode (A.D. & C.M.)	112
The Promise (trans. Aleš Debeljak & Andrew Zawacki)	113
Metamorphosis of Pain (A.D. & A.Z.)	114
To My Few Friends (A.D. & A.Z.)	116
Angels, Close Relatives (A.D. & A.Z.)	117
Fidelity to the Sea (A.D. & A.Z.)	118
Eyewitness in the Garden (A.D. & A.Z.)	119
The Carefree Boy (A.D. & A.Z.)	120
Before a Throne (A.D. & A.Z.)	121
Last Resort (A.D. & A.Z.)	122
Columbus (A.D. & A.Z.)	123
Sobering Up (A.D. & A.Z.)	124
Hometown (A.D. & A.Z.)	126
To Help a Friend (A.D. & A.Z.)	128
A Sunday Dilemma (A.D. & A.Z.)	130
Urgent Questions (A.D. & A.Z.)	132
Note about the author	135

ELEGIES FROM THE NORTH

Earth. Red earth. And tall grass as far as you can see. You're pressed to the ground. Hidden from unwanted glances. Utterly still. A quail by your ear. Are you turning into stone? No: you're just listening to shadows fall over cornfields. A bead of sweat – a tear? – slides down your cheek. In the distance a mountain rises steeply. Naked. Without trees or flowers. Imprinted on the sharp-edged horizon. On its peak, lost in the clouds, generations of stag hunters wander for centuries. Glistening of the setting sun. All the signs say: end of Indian summer. If I hear it right, nothing comes from your lips. Are you dumb? Blind? Perhaps you're searching through memory of the shapes of all prints – footsteps in the snow, old songs and cognac in the evening, small white towns with castles and turrets, the smells of Sunday afternoons, the river running under granite bridges. As if this, too, escapes you. Here, under the empty sky of ancient tribes you never heard about, you'll end your way. I, of course, always return. You don't. Which makes all the difference.

The sodden moss sinks underfoot when we cross half-frozen bays and walk through birch groves, wandering in an uneven circle that widens into darkness, through the minds and bodies of men and animals trapped in last year's snow—no: trapped from the beginning, emptiness all around us, ice collecting on our pale faces, I can hear you singing on the run, an unknown melody, I can't make out the words, clouds of breath freeze on your fur collar, eyes open wide as we trudge through silence and weakening starlight, through the fevered babble of children exiled to distant camps, insects curling up under bark, December or June, no difference, ashes blanket the ground as far as you can see, damp wool of shirts, we wade through the fog rolling in from the hills, oozing into our lungs, hills where there must be flowers about to bloom under a woman's eyelids, who dreams of dark faces hardening into granite, the snow's covering us, we're asleep on our feet, under the steel-gray sky, oblivious to the rhythms of sunrise and sunset, endless, as if they never began, our teeth crack in the cold, we don't want to separate, I can barely swallow, tell me the lyrics of your song, I want to sing with you.